

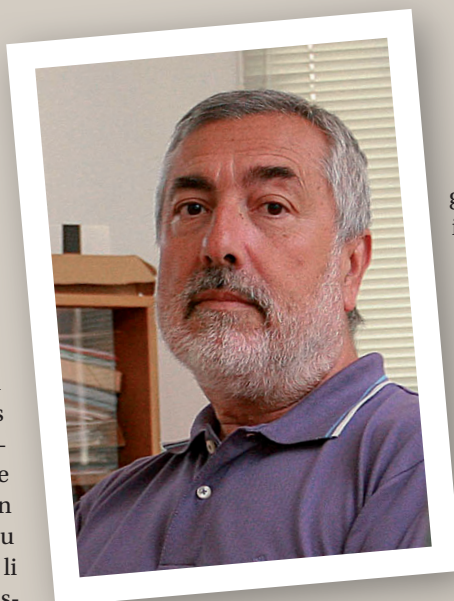
Cristóbal Sánchez ensenya les paraules al barri on les paraules fan curt. Allò que oficialment s'anomena entorn marginal és, a la pràctica, un barri expulsat, la Font de la Pólvora, territori gitano, el seu lloc de treball. L'escola on en Cristóbal ha exercit de mestre els últims quaranta anys és la de Vila-roja, però ell mateix admet que podria anomenar-se ben bé la Font de la Pólvora II. La gran majoria són alumnes gitanos i, la resta, nens i nenes fills de les últimes onades de la immigració internacional, víctimes d'un ascensor social espatllat que fa massa temps que els transporta només cap avall.

Cristóbal Sánchez, el senyor mestre

XEVI SALA > TEXT

MANEL LLADÓ > FOTOS

De fet, com es resisteixen quaranta anys al camp de batalla de la indigència social? Qui és el secret d'aquest blindatge que encara permet que hi hagi ensenyants que triïn aquesta mena de destinacions i s'hi quedin tota una vida, tothora motivats malgrat les ondulacions dels fracassos — sempre permanents— i dels èxits, sempre escassos? En Cristóbal no sap explicar ben bé quin és, aquest secret, però ho fa el seu somriure, un instrument pedagògic que li ha donat prou bons resultats. «No és cap estratègia: ric perquè sóc feliç, perquè m'agrada la meua feina», resumeix, i tu penses que no hi ha cap resum possible que faci justícia a la dedicació de mestres com els de Vila-roja i de la Font de la Pólvora. Mestres que també són, ho vulguin o no, psicòlegs, policies, fiscals i jutges, rols que els toca assumir en el dia a dia del suburbi. «Policia no és una paraula que estigui ben aplicada» —matisa ell—; «de fet, si miro enrere crec que he fet més de pare que de policia». No és cap exageració. L'absentisme, el gran enemic de qualsevol escola, és aquí el principal, i per combatre'l a ve-

gades toca educar també els pares, i fins i tot substituir-los. Una mena de reptes que els ensenyants miren d'acarar des de la discreció, sense destacar, evitant —encara que no sempre sigui possible— els focus de les càmeres.

Una de les poques excepcions la va viure en Cristóbal aquest hivern, quan la policia va encerclar l'escola de Vila-roja i pel barri va córrer la brama que un pare el mantenia segrestat al seu despatx. En Cristóbal ho nega: «només estàvem parlant», i en aquesta sola resposta ja endevines

per què és a l'extraradi on els mestres són més respectats i per què per als veïns ell és el *senyor Sánchez*. Tant li fa que al *poble*, tal com els gitanos anomenen la Font de la Pólvora, circulin versions que eleven considerablement la gravetat de l'episodi (el pare duia pistola i la setmana anterior s'havien sentit trets al carrer): per al senyor Sánchez va ser simplement una reunió amb un pare que volia presentar una queixa, i la versió del senyor Sánchez és la que va a missa. A missa evangèlica, és clar, la que té més predicament a la Font de la Pólvora.

*«Sempre he estat en contra de repartir els alumnes», afirma.
«Per què s'han de repartir? No hi ha escoles gueto, sinó barris gueto»*

Com a bon mestre de les paraules, en Cristóbal les mesura amb la cautela d'un microcirurgià, però parla sense embuts quan li preguntes què pensa de l'alarma encesa a les escoles de Salt i de la petició d'auxili formulada per l'Ajuntament per tal de repartir els alumnes immigrants entre els centres escolars dels municipis veïns. Una petició davant la qual la resta de municipis simplement s'han rentat les mans: «Sempre he estat en contra de repartir els alumnes», afirma. «Per què s'han de repartir? No hi ha escoles gueto, sinó barris gueto. La solució d'aquesta mena de problemes, a Salt o a on sigui, és, primer de tot, urbanística». Es tracta de la contundència de qui sap perfectament de què parla: la Font de la Pólvora és un laboratori que fa temps assaja sense èxit fórmules contra el fracàs que ara amenaça també alguns carrers de Salt.

En Cristóbal sorprèn també a l'hora de parlar dels polítics. En contra del que es podria esperar d'una persona que pateix en primera línia les conseqüències de les retallades socials, no n'obté ni un sol retret. «Si fos al contrari ho diria, però al cap de quaranta anys la veritat és que socialistes i convergents han governat primer l'Ajuntament i després la Generalitat, i sempre els he vist fer tot el que han pogut per a la gent d'aquí. Segurament no podien anar més enllà». Ara les coses han canviat, els polítics han arraconat els programes electorals i han engrapat les tises. La destrallada del Pirmi, el Programa Interdepartamental de Rendes Mínimes, s'ha acarnissat en barris com aquests i, privats de l'assistència pública, molts veïns es veuen abocats a solucions inconfessables. Més problemes, que els mestres miren que no enterboleixin les aules.

La vocació, aquesta qualitat trencadissa que tants docents han abandonat a la cuneta, no és, però, l'única cosa que explica la fidelitat suburbial d'en Cristóbal. Ell, que fa classes als gironins condemnats a la marginació, també sap

què significa patir-la. Tenia només tres anys quan, el 1956, la seva família es va traslladar de Màlaga a Girona (el pare era practicant, l'avi metge) i van trobar un pis al carrer del Carme, l'escenari dels partits de futbol al carrer que omplen els bons records de la seva infantesa. Els records dolents es refereixen precisament al tracte que rebien els immigrants andalusos, a ser assenyalat com a xarnego, el mot que durant les primeres onades de la immigració s'escopia a la cara dels nouvinguts. Segurament per això comprèn millor la situació dels arraconats i ha après a nedar a les gorgues mentals dels que encara avui els arraconen. I segurament per això mateix se'l nota especialment orgullós quan subratlla que, al cap dels anys, ha esdevingut mestre de català.

Un mestre és sempre un mestre, però quan analitzes el conjunt de la feina que fa en Cristóbal tens la sensació que al suburbi els mestres són, sobretot, pacificadors, negociadors a jornada completa que reclamen més recursos i s'encarreguen de posar d'acord els nens que volen aprendre i l'entorn que els ho impedeix. Escampats per tot Girona, hi ha el resultat d'aquest esforç, la satisfacció vitamínica de trobar-se pel carrer arquitectes, doctors, policies, paletes, lampistes i també mestres, antics alumnes que habitaven a la ciutat enlletgida i van aconseguir escapar-ne.

A en Cristóbal li agrada caminar. Sempre que pot va a la feina a peu, i és una bona caminada per a algú que no viu al barri. Acompanyar-lo durant aquest trajecte, veure com saluda la gent i com hi conversa, és comprovar fins a quin punt s'identifica amb els habitants de la Girona amagada. Molta gent es pensa que aquest és un barri sense llei. Són els que mai no hi han posat els peus. La realitat és una altra: són moltes les autoritats que sostenen el delicat equilibri que el governa. El senyor mestre n'és una.

Xevi Sala és periodista.

«Sempre he vist socialistes i convergents fer tot el que han pogut per a la gent d'aquí. Segurament no podien anar més enllà»